

Het Schoolgeld in Drenthe

Ik zou kunnen beginnen met te betoogen, dat niets nadeeliger is, dan dat in de onderscheidene Provinciën van hetzelfde rijk verschillende wetten en verordeningen bestaan. Daar ik echter bevreesd ben mij op een mij vreemd terrein te begeven, zal ik mij slechts bij eene verordening in onze provincie bepalen, die strijdig is met den tijdgeest, die de burgerlijke vrijheid aanrandt en in menig opzigt den naam van onbillijk en onregtvaardig in den volsten zin des woords verdient. Wij bedoelen het gedwongen schoolgeld in Drenthe. Zoodra het blijkt uit het memorandum van den burgerlijken stand, dat een kind het zesde jaar is ingetreden, verschijnt een gemeentebeambte met een aanslagbiljet in de schoolgelden, waarop niet vergeten is de juist niet zeer heusche bijvoeging, die trouwens op al de uit krachte der wet gedane quotisatiën voorkomt, namelijk "Als gij niet betaalt, dan wordt gij vervolgt." Onverschillig, of men het kind al dan niet gelieft of kan ter school zenden, het schoolgeld *moet* er wezen. Wij willen deze maatregel niet alzijdig afkeuren, derhalve moge, uit financieël oogpunt beschouwd, niet van doelmatigheid ontbloot wezen, deszelve moge tevens op het geregeld bijwonen der lessen eenen heilzamen invloed uitoefenen, zulks lost echter nog geenszins de vraag op: Waarom moet ik als Drenthenaar contriueabel ben voor een fonds, waarvan ik als Hollander bevrijd ben? Hierdoor is nog in geene deele gewettigd de inbreuk op mijne individuele vrijheid, hoedanig en op welke wijze ik mijne kinderen eene wetenschappelijke vorming verkies te geven. Levert deze maatregel in het algemeen eene belemmering in het ouderregt op, voor den Israëliet in het bijzonder is hij eene verregaande onredelijkheid. Immers deze is uit den aard der zaak veel drukkender dan anders geloovigen belast. Deze moet de kosten van zijne eeredienst, kerkonderhoud en godsdienstoefening uit eigene fondsen bestrijden; is het nu geen schreeuwend onregt, dat men hem nog bovendien de bezoldiging van den Christen-onderwijzer op de schouders werpt? Iedere eenigzins welgeordende Israëlitische gemeente bezit eenen godsdienstonderwijzer, die, bij Koninklijk besluit van 21 Oct. 1838, niet als zoodanig mag worden toegelaten, alvorens hij (om den 2den rang als godsdienstonderwijzer te behalen) den 3den rang bij eene Provinciale Commissie van Onderwijs heeft erlangd. Welk ander doel zoude de wetgever hiermede anders beoogd hebben, dan den Israëliet de kosten voor het onderwijs zooveel mogelijk te verlichten en dragelijk te maken. Waarom wordt dit in Drenthe niet begrepen? Waarom moet hier de weinig bedeelde onder de Israëliten evenzeer als de rijkste onder de Christenen voor het schoolfonds contribuëren, en wanneer hij deswegens zijn bezwaar aan het een of ander lid des gemeentebestuur kenbaar maakt, dat, hoe groot gunsteling van Plutus ook, zeer Spartaansch in opschik is, met het bespottelijke en kleingeestige argument wordt afgewezen, "dat deze op Sabbath en feestdagen eene fiksche zwarte jas draagt." "Waarom moet ik als Israëlitisch godsdienstonderwijzer voor mijne kinderen aan eene Christelijke school contribuëren? Ik zal hier geene Jeremiaden aanheffen, wegens de exceptionele behandeling van den Israël. onderwijzer; ik zal evenmin klagen, dat men dezen nergens, dan bij het afnemen der examens met zijnen Christ. ambtgenoot op ééne lijn plaatst, maar dan moet men mij op mijn geïsoleerd standpunt ook ongemoeid laten en mij onder geene bedreiging van executie dwingen het fonds ter bezoldiging van den meer bevoorregten onderw. te helpen schragen. Bezit het gemeentebestuur geene middelen, om een onderwijzer behoorlijk te salariëren, laat men dan het nadeelig saldo over de gansche gemeente gelijkmatig verdeelen; zodoende zal de kinderlooze rijke en door de fortuin begunstigde, wiens kinderen de school zijn ontwassen, het belang der minder gegoeden helpen bevorderen.

Het zoude mij zeer aangenaam zijn, de aandacht der onderscheidene Israëlitische schoolcommissien in dit gewest op deze ernstige aangelegenheid gevestigd te hebben. Ik raad tevens mijn gemeenteleden, om niet bij dezen of genen stoet- of koekbakker hunne grieven bloot te leggen, maar, in overeenstemming met andere belangstellende gemeenten, hunne grondige bezwaren aan de Edel. Gr. Acht. Heeren Gedeputeerde Staten kenbaar te maken.

Smilde, 13 Mei

Een voorstander van billijkheid